- بایدعلیه‌قوانین ومقرراتی‌که مناقض آزادیهای مصرح درقانون اساسی است وحقوق وآزادیهای دموکراتیك افراد کشور رانقض میکنددر چوکات‌اصول مبارزه کرد !
- بایدبرعلیه‌اختلاس‌ازاموال‌دولت ورشوه‌خوری وهرگونه استفاده های‌غیر قانونی ونامشروع ازخلق واز مقامات دولتی مبارزه کرد !
- باید در راه فراوانی مواد غذایی وخواربارو علیه‌احتکارغله وقاچاق مبارزه کرد !

پرچم

ناشر اندیشه های دموکراتیك خلق افغانستان

عمر فیض- کلکسیون پرچم اهدا برای آن هایی که پرچم مبارزه را به زمین نگذاشته اند

شماره (سی و یکم) دوشنبه ۲۲میزان ۱۳۴۷ هـ ۱۴ ـ اکتوبر ۱۹۶۸

ببرك کارمل

نگاهی به قانون

پوهنتونها

مدتیست که ارتجاع افغانستان ،چون ایدئولوگهای مرتجع بورژوازی کشور های سرمایه داری غرب ،پیوسته تلاش مینمایند که نهضت محصلان کشور را به یك حالت«شورش بی هدف» و از لحاظ اجتماعی « رادیکالیزم ایدیالستیك جوانی » ... وغیره توجیه کنند .

بدون شك هیجان کنونی درمیان محصلان‌وطن‌ما ،ازنظرخصلت‌خودمغلق است . اما فقط نابینایان وجعلکاران وعمال ارتجاع و هواداران امپریالیزم میتوانند ادعا کنند که هیجانات محصلان ما ، ناشی از خشم سوزان و اعتراض علیه استبداد فئودالی ، ارتجاع وامپر یالیزم ،علیه دشواری های اقتصادی ، مشکلات صنفی ، نواقص تعلیم و تربیت و فر هنگ استعماری و ارتجاعی نمیباشد .

منجمله ، یکی از علل اصلی هیجانات و عدم رضایت محصلان و متعلمان کشور ، نادیده گرفتن اشتیاق و نیاز مندیهای تحصیلات عالیتر ، شرایط دشوار زندگی و تحصیل و فضای مختنق پو هنتون می باشد، که‌قانون‌پوهنتونها‌بمنظور تشدید بیشتر آن ، بصورت شتاب‌زده، علی‌رغم روحیهٔ مادهٔ‌هفتادوهفتم قانون اساسی « امر عاجل » تلقی گردیده ، بصورت فرمان تقنینی‌مورد اجرا قرار گرفت .

هرگاه افکار عمومی‌محصلان‌کشور مورد مطالعه و دقت قرار گیرد ، بطور کلی علل نارضائیتی محصلان رانکات آتی تشکیل میدهد :

ــ پوهنتون ازلحاظ موواددرسی، تجهیزات (لابراتوار ، کتابخانه ، کلب ....وغیره) وپر سونل درسطح پائین قرار دارد .

ــ متود های درسی بسویهٔ‌فعلی ساینس و تکنالوژی ارتقا نیافته و پروگرامهای درسی بیشتر کهنه است .

ــ استاذان نمیتوانند عطش‌علمی جوانان را رفع کنند .

ــ استاذان از آزادی علم و بیان برخوردار نیستند و عملا قیوداتی بالای آنان تحمیل گردیده است .

ــ آزادی علم و فن و مباحثات آزاد علمی و سیاسی در پوهنتون مقید است و نوعی از تفتیش عقاید قرون وسطائی در فضای علمی پوهنتون حکمفرمائی میکند .

ــ پروگرامهای تعلیمی وتربیتی پوهنتون « مطابق به مقتضیات عصر و براساس واقعیات تاریخ وفرهنگ ملی » نیست ، بلکه پوهنتون کابل در تحت نفوذ فرهنگ فئودالی و استعماری قرار دارد وفرهنگ مترقی ودموکراتیك را درآن راهی نیست.

ــ مهمتر از همه تحصیلات عالی بطور کلی برای فرزندان طبقات‌بالای جامعه میسراست. درحالیکه فیصدی ناچیزی از طبقات زحمتکش که اکثریت عظیم نفوس‌کشور راتشکیل میدهند ، مجال تحصیلات عالی را بمشکل بدست می آورند .

ولی ، باید خاطر نشان کرد که شرایط تعلیمی و مادی به تنهائی علت عمدهٔ نهضت محصلان کشور

(ص ۲)

م ، ا ، خیبر

دنوی فاشیزم خطر

لاتر اوسه چه د دوهمی جهانسوزی جگړی د ویری ، تباهی او بد بختی د توفان سیوری زمونږ غمځپلی نړی رین دوی .

لا تراوسه چه د جگړی ځپلی بشریت په حافظه کی دسلگو نو ښا رو نو ، کلیو ، کار خانو او کروندو د نړیدو اوسو ځیدو خاطری ځپی وهی .

لا تر اوسه چه ددی هیبتناك مصیبت د وژلو ، سوځلو ویرا نو لو او هوارولو نندارهی ، په فلمونو ، داستا نونو اشعارو او مو سیقی کی پای ته نه دی رسید لی .

لا تراوسه چه د میندو په زړو نو کی د وژل شویو ما شو ما نو لپاره د ژړا او ځگیروی چینی ندی وچی شوی او د تو فان ځپلی بشریت په شوندو د هیلو د مسکا ځپی ندی خغلیدلی ،یوځل بیا د جگړه مار او ما جرا جوی فا شیزم زړی د کلاسیك فا شیزم په جنگ ځپلی ځمکه کی ریښه نیسی .

په‌فیدرالی المان کی داضطرا ری قوا نینو تصو یبیدل او د ملت او وطن په در واغجنه پلمه ، دانتقام او تلافی په منظور ، دبنی لاس دافراطی عناصرو له خوا ، د ناسیو نالیزم دنغارو ډنگول ، دفاشیزم دخطر ناك مکروب‌ودی ته‌مساعدهٔ‌زمینه برابروی.

هغه نا سیو نا لیزم چه همدااوس دبنی لاس د افراطی عناصرو په کوشش په المان کی سر راپور ته کوی په هیڅ توگه د فدرال الما ن دربنتینو گټو یعنی د هغه د خلکو او دولت له گټو سره سمون نه‌خوری داسی چیغی لکه «موږدوهمه درجه ملت نه یو» ، «موږ اراده نلرو چه اوسنی وضعه په ارو پاکی ومنو» انسان ته د ۱۹۳۰ ع کال پیښی ور یادوی .

هغه فا شیستان چه په لومړیو کلونو کی یی ځپلی حزبی هڅی دناسیو نالیزم او سوسیا لیزم تر سرخط لاندی شروع کړی دځپل پروگرام ، مرام او شعا رو نو لـه نظره د«ناسیو نال‌د مو کرات» یعنی نو یو فا شیستا نو له‌سازمان سره ډیر زیات ورته والی لری .

هتلر یانو په ۱۹۳۰ ع کال کی دیځوا نیو تړو نونو پر ضد ځپله مبارزه شروع کړه ، دوی پځپلو مبا رزاتی تبلیغا تو کی تر هرڅه دمخه د نورو ملتونو په ضد دکرکی او بد بینی را پارولو ته زور ورکړ او په ښکاره یی پر نورو ملتو باندی د جرمن د«عالی نژاد» دبر تری او تسلط تبلیغ ،کاوه .

دنوی فاشیزم قونونه ، دغربی هیوادو نو له خوا دپوتسدام دتړون د متولو په نتیجه کی مینځ ته راغلل دجگړه مار او ریوا نشیزم (کسا ن ـ غوښتنی) سیا ست را ژوندی کولو په فدرالی المان کی دبور ژوایی ناسیو نالیزم دنوی احیا لپاره زمینه برابره کړه .

دنوی فاشیزم قـوت د انحصاری سر مایی په ماواء او تجاعی محا فلو کی او بیا په عمده توگه په نظامی صنا ئعو او د فدرال په وسله وا لو قوتو نو (بوندس ویر) کی د ځان له پاره مستحکمه پا یگاه جوړه کړی ده

دوی د اطلاعاتو او مخابراتو پراخ وسائل او د پیسو پیاوړی م نابع لاس کی لری . دوی ددی او داسی نورو پراخو امکانونو په مز سته دهیواد په معنوی ژوند کی نفوذ کوی او د شوُنیزم د تبلیغ په وسیله د خلکو اذهان له زهرو ډکوی .

په فدرالی المان‌کی دنا سیونالیزم د افراطی شکلو نو انکشاف ددی سبب شو چه نوی فاشیزم او د هغه حزب یعنی «ناسیو نال دموکرات» مینځ ته راشی او دومره پیاوړی شی چه‌په اوو ایالتی شورا گانوکښی ۶۰ غړی ولری .

کوم شی چه مو ضوع لا زیا ته خطر ناکوی ، هغه داده چه دفد رال المان حاکمه محافل د نوی فا شیزم او د هغه دحزب له وجود نه دگوابس تهدید او شا نتاژ د وسیلی په حیث استفا ده کوی . په همدی لړ کی لوکه د فدرالی المان داخله وزیر ، په المان کی د نوی فاشیزم ظهور ،دبن په «جانژو غوښتنو» (د اتومی وسلی دلاس ته راوړلو او د ۱۹۳۷ ع کال د سر حدا تو په احیا) کی ، دغربی متحدینو په‌نا کامی پوری تړلی‌بولی. دی وایی چه زمونږ (غربی دوستان) په انتخا باتو کی دملی دمو کراتیك گوند دبری تر ټولو ستره پړه په غاړه لری ، دی په غربی قوتو نو باندی زور اچوی چه دبن گټی تر هرڅه زیاتی په نظر کی ونیسی .

شتر اوس په اصطلاح دالمان یو معتدل لار ښو ونکی وایی چه‌هرکله دبن غوښتنو ته پاملرنه ونسی بنیایی نوی فو هرر (پیشوا) په المان کښی سر را او چت کړی .

دا وضعه ټولو سوله غو ښتو نکو او ضد فا شیستی عنا صرو ته دخطر د اعلان حیثیت لری .

که چیری ددی خطر مخه پخپل وخت ونه نیوله شی او د سولی ، آزادی او دمو کراسی ټول قو تونه ددی را پا څیدو نکی توفان مخی ته متحداً ونه دریږی او د فاشیزم لیونی دیب ته ملونه وانه چوی د دوهمی جهانی جگړی له درد او رنځ نه‌ډك تاریخ بـه بیا تکرار شی او بشری تمدن به یو ځل بیاد دوهمی جهانی جگړی د عقدو ، دلویی غو ښتو نکو لیو نیو د کسات اخیستنی قر بانی شی . او داځل به داسی ستر ، تباه کو ونکی او مهیب تو فان سر را پورته کړی چه هیڅکله به بشر یت د هغه ساری پخپل تاریخ کی نه وی لیدلی ، مرگ بـه پـر هرشی وزر وغو ړوی او،بشر یت به بیا د هغه تلافی نشی کولای .

نـو ځکه باید د سولی جبهه پیاوړی او لا پیا وړی شی او دفا شیزم مخه د هغه ترتعرض لا دمخه ونیوله شی.

خلق ما گرسنه اند

در کشور ماپدیده گرسنگی ،تغذیه نادرست وغیر مکفی بشکل آشکار بمشا هده میرسد . ولی تـاکنون هیچگونه مساعی وتلاش موثر واقدام اساسی برای رفع گرسنگی از طرف حکومتهای افغا نستان صورت نگرفته است وهمچنان توده های عظیم خلق وطن ما از گرسنگی واز بهره کشی گروه کوچکی از طبقه حاکمه مینالند ورنج دائمی میکشند .

گرسنگی قسمت‌اعظم ولایات‌کشور رادر بر میگیرد، گروههائی‌ازجمعیت دابانان‌جوار تلخ ،ونان‌ارزن، علفهای ناچیزکوهی ودشتی‌ومیوه وحشی‌کوهی «تغذیه» میکنند . این نمونه مهلك ترین صورت گرسنگی بشمار میرود . گرسنگی پنهان و کم غذائی مزمن باعث مرگ ومیرهزاران فرد هموطن بخصوص اطفال میگردد . باوصف اینکه ارقام صحیح در دست نیست، ولی مشاهدات روز مره نشان میدهد از هر ۸ و ۱۰ کودك معمولا بیش از پنج الی هشت آن بنابر عدم تغذی می میرند .

طبق تحقیقات علمی برای یك مرد کار گر بسن ۲۵حد اوسط روزا نه ۳۲۰۰ کالوری لازم است در حالیکه در کشور ما حد اوسط کالوری که یك مرد کارگر ۲۵ساله تأمین میکند بیش از ۹۰۰ کالـوری تخمین شده نمیتواند .

بدین ترتیب خلق کارگر کشور در سخت ترین شرایط زندگی انسانـی بسر میبرد .

ما بارها علت اساس گرسنگی را توضیح داده ایم ، باز هم تکرار مـی نمائیم که علت عمده گرسنگی پنهانی وکم غذائی مزمن وقلت تولید مواد غذائی بستگی به مناسبات فرتوت تولیدی در کشور دارد . زیرا قسمت اعظم زمینها ومزارع کشور که دارای مناسبات تولیدفئودالی ونیمه‌فئودالی هستند ،درتحت‌تسلط مالکین بزرگ وفئو دالها وسود خواران بزرگ ومحتکران غلات است که هر روز دسترنج توده های عظیم دهقا نـان وقسمت اعظم عواید ملی را تصاحب میکنند ودر نتیجه عواید دهقا نـان ناچیز میگرددوقوه خرید مردم برای مصرف خوار وبار محدود ومحدودتر میگردد .

پائین بودن عواید توده های مردم وبالا رفتن روز افزون قیمت هاباعث آن است که خلقها قا در نمیگردند مایحتاج روزانه خودرا ازقبیل غذای کافی ، پوشاك ، منزل ودوا تـأمین کنند. بدین ترتیب هرروز درکشور بالقوه غنی وپرمایه ما، گرسنگی مزمن وکم غذایی هرچه مهلك تـر سیمای وحشتناك خودرا آشکار تر میسازد .

ما معتقدیم که مشکل گرسنگی و خوار وبار که از مشکلات حاد کشور ماست‌فقط بوسیله‌جنبش دموکراتیك ملی ضدفئودالی وضدامپر یالستی وازطر یق اصلاحات عمیق ارضی ونهضت و سیع دهقانی ورهایـی نیرو های مولده از قید بقایای رژیم قرون وسطایی میتواند حل گردد.

آمـو

په افغانستان کی

دښځو غمجن ژوند

سپیره کرغیرن مخ، یبلی پښـی نامرتبه کوڅی ،پیوندی کمیس ، چاودلی لاسونه او پنډه په سر په مخه راغله . خدازده چه‌څه یی‌په زړه کی ورو گر زیدل چه مخا مخ را تـه ودریده اوبی‌له مقدمی اوپیژندگلوی. نه یی دځپل زړه دردونه‌را وسپړ ل.

ددی وطن غریبی ښځی همدا سـی دپاك زړه او معصوم عقل میر منـی دی . په هغوی باندی چه دغمو نوبار دروند شی نو هر وطنوال اوهـر انسان دزړه تشو لو لپا ره ټاکلـی شی .

هغی وویل : «زه همدلته‌دشیوکیو دسهاکو په کلی اوسیدم . غریبه ښځه وم خو میړه او دسر سیوری‌می درلود. څه به دی سر خو ږوم هغه مړشو. زه‌پاتی‌شوم اودجهان‌غمونه ، شپږ کوچنی بچیان را پاتی شول .

هغوی ډوډی اوکالی غو ښتـل . هغوی دنورو ما شومانو غوندی‌داختر نوی جامی غو ښتی . دهغوی میو ی او دانی ته زړه کیده . هغوی مینـی او محبت‌ته ضرورت لاره او هغو ی دسر سیوری ته اړوو . ما باید داټول دوی ته برابر کړی‌وای. همدا ما بدبختی باید ددوی زړو نوتـه خوشا لتیااو شونډوته خنداوروستی وای ، مگر دپنځو په چلو لو اوددریو په ټولولو به ماخه پوره کـړی و؟ دکونډو او یتیمانو به څه دلا سه وشی ؟ ماله دوی سره یوازی دومره کولی شوای چه دوتو په وخت کـی ځپله همسایگی جو نگړه پـه دوی پسی وتړم او پځپله په یوکپ‌ډوډی پسی ځان سر گردان کړم او ما زیگر بیرته راشم او دا دزړه کتری‌دابیگناه بندیان له تږلی کوټی نه راوباسـم. یو ژاړی ، هغه بل ویده دی خو پـه خوب کی هم لا سلگی وهی . هغـه نوردوه لکه بـی دمی بتا ناوړ ده پراته دی ...

شپی او ورځی تیریدلی او موږ دبد مرغی او غریبی په منگولو کـی (٤مخ)

په کندهار کی د شهیدانو

د زیارایستو نکو زمنو تور سرنوشت

دکند هار په ښار کی د شهیدانو ځلی ته نیږدی یعنی د هغو خلکو ځلی ته نیږدی چه په افغا نستان کی یی دستړو وطنی هد فونو لپاره ځان قربان کړ یدی ، روز مز دوران (د همغو شهیدا نو زمن) را ټولیږی ، او هم لته دماښپو خا وندان او نور معمولی مالکان پدی مز دورانو پسی راځی . هغوی د مزدورانو په‌انتخاب کی یوه خاصه طریقه لری او هغه‌داده چه دا ښا غلی منتظرو مز دو رانو ته متو لاس را تیروی او هغه مز دوران ټاکی چه پیاوړی او مضبو طی متی ولری .

بد مرغی مز دوران (دوطن د شهیدا نو زمن) همدا کوشش کوی چه دکار خاوند ته‌ځان پیاوړی وښیی او هغه قانع کاندی چه دوی پیاوړی او دکار وړ متی لری ، خوله دی کبله چه د مز دورانو دعرضی سره برابره تقاضا نشته ،نوهغه بدمرغ مزدوران چه پر یری متی نلری اکثر وخت د کار له پیدا کولو نه محرو میږی .

کله لا داسی هم کیږی چه پـه نیمایی ورځ کی دکار خاوند په ډیره بده وضعه مزدور ته ځواب ورکړی او د کمزو ری په پلمه یی وشړی .

دمز دورا نو ځو رونکی منظره چه دکار پیدا کولو لپاره د مشتری پـه مقابل کی ځان پاوړی پیاوړی کوی ، د مترقی انسا نانو لپاره دتحمل وړ نده .

کله چه همد لته د شهیدانو ترمخ یوه پله وطنپال او شریف مزدوران دنر یو متو دلرلو په گناه ، له کاره پاتی شی ، نو دا دوطن شریف‌بچیان د تحقیراو نا میندی ورروستی پړاوته ورسیږی او داسی له غمه ډکـی صحنی را پیدا شی چه حکم کـوی بایدله اوسنیواجتماعی شرائطوسره چه‌دتوری اوبیرحمی‌ارتجاع زیږندی ده په پخلا کیدو نکی مبارزی ته دقاطع بری تر پولی پوری دوام ور کړی .

آخر دا مز دوران دچا زمن دی ؟ زموږ د خلکو ، هیواد د سا تندویو او قهر مانو خلکو ! دوی دی‌چه وطن سـا تـی ا و د و ی د ی چـه دلوړی او فقر په بیه ددی نورو لپاره دښکلی ژوند و سائل برابر وی . دوی باید له دی سپکی وضعی نـه خلاص شی .

(نور)

پرچم

دافغانستان دخلك دموکراتیك افکارو خپرونکی

۱۲ میزان ۱۳۴۷

سیمای جهان

در هفته گذشته

هانوی: قوا ی دا فع هوای‌ویتنام‌شمالی بتاریخ(۳) ا کتوبر،یکطیارهٔ دیگر امریکا را سقوط داد وبایـن‌تر تیب تعدا د مجمو عی طیا رات امریکایی که‌برخاك ویتنام شما لی‌سقوط داده شده، به (۳۱۹۶) عددبالغ گردید .

ویتکانگها در عملیات جنگی(۱۱) روز اخیرسپتمبر ۱۳۰۰عسکردشمن را درولایت کوانگتری‌ازصف‌محاربه خارج نمودند ،(۱۲) عدد طیارهٔ هلیکوپتردشمنرا خراب‌کرده‌ویاسقوط داد ند، (۱۵) عراده تانك وو سایل نقلیه را تباه کردند ودو کشتی‌جنگی راغر ق ویك مقدا ر ز یاد اسلحه وجبهه خا نه‌دشمن رامتصرف‌شدند.

* * *

عمان: عسا کر اسرا ئیلی بیك عمل تحریك آمیز جدید ی علیه‌اردن دست زدند. نطاق قوما ندا نی نظامی اردن اعلان‌نمود: بین‌عسا کراسرائیل واردن در قسمت جنوب وا دی دریای اردن تباد له آتش‌صورت گر فت. نطاق اظهاردا شت که ا سرائیلیها بر مواضع اردن درناحیهٔ‌پل المنداسا آتش نمودند . عسا کر اردن‌بجواب متقابل پردا ختند .

* * *

دهلی جدید: یکی از مو سسات بزرگ تحقیقا تی هندو ستان بنام «سکول آف انتر نیشنـل ستدیز» (مکتب مطا لعات بینا لمللی) «امداد» صندوق وجهی‌امریکا برای آسپیارا ردنمود. را جان‌مدیر مکتـب بـه خبرنگاران اظهار دا شت که ایـن امداد از آن جهت رد گـردید که صندو ق وجهی مذکـور بـا اداره استخبارات مر کزی ایا لات متحد (سی.آی.ای) ارتباط دا شت . بعداز افشا ی‌افتضاح‌آمیز‌نقش این‌صندوق درفعالیتهای جاسوسی (سی.آی.ای) حکومت هند دراین اوا خر امرداده تابه کـه فعا لیت‌های آن درهند خا تمه داده.شود .

* * *

ما سکو: درختم باز دیدصدراعظم یمن از اتحاد شوروی‌اعلامیهٔ‌مشترکی نشر گردید که‌درآن گفته شده‌است که‌دو ستی بین شوروی و یمن از آزمایش گذ شته است و عامل مهمی در تقویه صلح در شر ق میا نـه می‌با شد. در ا علامیه گفته می شود که‌طرف اتحاد شوروی‌نگرانی جد ی خودرا از مداخله بعضی دول درامور دا خلی جمهوریت یمن و جمهوریت توده‌یی‌یمن‌جنوبی ابراز میدارد. در اعلامیه را جع‌به مسا ئل‌مر بوط به امداد شورو ی بغرض تقویه نیروی دفاعی جمهوریت یمن تذکر‌بعمل‌آمده است. طرف شوروی تفاهم کامل خود را از مساعی حکومت یمن در دفع حملات نیروهای ا مپریا لستی وا ر تجاع دا خلی و حفظ انقلاب یمن اظهار دا شت.

در اثنای مذا کرات، طر فین اظهار عقیده‌نمودند که باید بغرض‌استقرار صلح‌درشرق‌میانه فیصله ۲۲ نو مبر سال ۱۹۶۸ شورای امنیت اساس قرا ر داده شود. طرفین حمایت‌کامل خودرا از مبا رزات قهرما نا نه خلق ویتنام ابراز دا شتند و قطع بلا قید وشرط بمباردمان‌ویتنام شمالی‌ودیگر اعمال تجاوز کارانه را ازطرف‌ایالات متحده خواستار شدند .

اعلامیهٔ مشتر کیکه بعد از ختم مذا کرات زعمای اتحا د شو روی وچکوسلوا کیا نشر گردید، قدم‌مهمی درراه عادی شدن او ضاع‌درآنکشور تلقی گر دیده است . جـرا یـد چکو سلوا کیا اعلامیهٔ مذکور رادر صفحات اول خود طبع نموده اند واز رادیو وتلویز یون چکو سلوا کـی نیز نشر گردید. مطبو عات چندین کشور سو سیا لستی نیز این‌اعلامیه را بچاپ رسانیده اند .

اعلامیهٔ‌مشترك زعمای اتحادشوروی وچکو سلوا کیا و نتا یج مذا کرات شوروی‌وچکوسلوا کیا برا فروختگی‌ـ هایرادر غرب بوجودآورده وتبصرهـ های تحریك آمیزی پیرامون آن در مطبو عات دول غربـی بعمـل آمده است .

چرنیك صد راعظم چکو سلواکیا درباز گشت‌از ما سکواظهاردا شت: مذاکرات‌درفضای آرامی‌صورت‌گرفت ورا جع به مسایل زیادی مر بوط به اجرای فیصله‌های ما سکو ونتا ئج مثبت‌اجرا آ ت جاری حزب کمو نست چکوسلوا کیا بحث بعمـل آمد. صد ر اعظم چکو سلوا کیا اظهار دا شت که اکنون‌باید مسا عی‌متوجه تقویه سو سیا لیزم و نقش رهبری کنندهٔ حزب کمو نست چکوسلوا کیا در کشور باشد .

* * *

برلین: رئیس‌جمهور آلمان شر قی به مناسبت نزدهمین‌سالگرهٔ‌تاسیس جمهوریت دمو کرا تیك آلمان‌اظهار دا شت که آلمان دمو کـراتیك کشو ریست که‌در آن رشته‌های علم وفن جدید درمعرض تطبیق قـرار گرفته‌است و حیات ا جتماعـی در کشور، روز بروز سو یهٔ عا لی تری را می‌پیما ید. جمهوریت دمو کراتیك آلمان‌بعدازاستقرارنظام‌سوسیالستی بمو فقیت‌ها ی بزرگ ا جتما عی نا یل گردیده است .

رئیس جمهور آلمان شر قی‌گفت که‌شعارکنونی جوا نان وطنپرست‌ما اینست: وطـن، کـار، مـبا رزه وسوسیا لیزم. را جع‌به سیا ست خا ر جی گفت : باید سـر حدات کشورهای‌سو سیا لستی‌از تجاوز محفوظ‌بماند ودست‌متجاو زین‌کوتاه گردد .

جمهوریت دمو کرا تیك آلمان از جمله (۱۰) کشور در جه‌اول صنعتی جهان محسوب می گردد . طی (۱۹) سال گذ شته تو لیدات صنعتی آن پنج برا بر ا فزا یش یا فته است . ارزش تو لیدات صنعتی آن کشور در ۱۹۶۸ ،از ۱۵۰/۰۰۰ ملیو ن مارك تجاوز خوا هد نمود .

بر گشت سالا نه صادرات آلمان شر قی به ۳۰/۰۰۰ ملیون‌مارك‌بالغ می گردد .

په لشکرگاه کی

د دکاندارانو اعتصاب

د پر چم خبر یال دهیلمند د ولایت‌له لشکر گاه نه اطلاع را کړیده چه دلشکر گاه دکا ندارا نو د میزان پـه‌لومړی نیټه د هغه ځای د ښار والی په مقابل کی په اعتصاب لاس پوری کـړ ل . داعتصاب علت داو چـه د لشکر گاه ښار والی د دکانـو نـوکرایه بی له کوم قا نونی دلیل نـه لوړه کړی وه او بیوزلو دکاندا رانونشوی کو لای چه هغه اداکاندی.

دکا ندا رانو دسحر له اتو بجونه‌ځپل دکا نو نه وتړل او ځپل مشروع او قا نونی شکایت یی په گډه سره‌دهغه ځای ولایت ته وړاندی کړ .

خبر وایی چه داعتصاب په جر یان‌کی ځینی محلی متنفذ ینو هڅه وکړه چه په اعتصاب کو و نکو کی نفاق‌واچوی او دښاروالی فیصله پی‌ومنی، خو هغوی پځپل مطلوب کی کا میاب‌نشول ، د هماغی ورځی په دوو بجو دهیلمند والی مجبور شو چه له ځینونورو دولتی ماموریـنو سره داعتصاب کوونکو ډلی ته ورشی او د هغوی‌مطالبی ومنی او دکرائـی دلو ړیدو مخنیوی وکړی .

خواست مردم ولسوالی گذره

ولایت هرات

خبرنگار پرچم از ولسوا لی‌گذره‌ولایت هرات اطلاع میدهد که طبق‌اظهار اهالی از یکسال بد ینطرف تشبثاتی از طرف مقا مات حکو متی‌محل بغرض جمع آوری یکمقدار پول‌از مردم شروع گردید و در حدود هفتصد هزار افغانی بوسیله محصلان‌امنیه حصول واهالی محل حتی‌لحاف،دیگ، وابتدائی ترین‌وسائل زندگی خویش را بفروش رسا نیدند تامبلغ‌مذکور را بپر دازند .

مدارك مصرف این مقدار پـول‌هنگفت تا کنون کاملا معلوم نیست‌ولی‌ازجمله، چهار صد هزار افغانی آن بغرض تر میم و اعمار یك ترازجهت عبور آب نهر مالان از بالای‌یك شیلـه تخصیص داده شده است (در حالیکه بـه تصدیق مهند سین‌بیشتر از هشتاد هزار افغانی جهت‌تعمیر آن بمصرف رسیده و بقیه‌پول حیف‌ومیل گردیده است) ، قرا رداد‌تعمیر تراز مذکور با یکنفر تیکه دار،بدون داوطلبی در محل نا مناسبی صور تگرفت که نهر را در معرض‌سقوط قرار داده است . اهالی محل‌جای مناسبی را برای سا ختمان تراز و عبور آب تعیین کرده بو دنـد ،اماتیکه داربا پیشتیبانی مقام حکومتی‌ولسوالی به تذکرات مردم اهمیتی قایل نگر دید. مردم ولسوالی طـی‌عرایض متعدد از مقامات مسؤ و ل‌حکومتی خـواستند کـه در زمینه تحقیقی صورت گیرد، اماتا کنون به‌نتیجه ئی واصل نگردیده اند .

از (ص۲)

آزادی قلـم...

سانسور اخبار در دو ران صلح و فراهم آوردن تسهیلات لازم‌درارسال اخبار با و سائل ار تباطی ومخابراتی بعمل آمد.

نقش مطبـو عات در امـر ایجاد و تغییرات وتکامل جامعه مؤثر است . در کشور هائیکه آزادی قلم‌ومطبوعات بزنجیر های‌اسارت ارتجاع‌میخکو ب گردیده است، مردم در چهار چو ب فرهنگ پوسیده و فرتوت وبی‌اطلاعی ازتحولات درجهان، اسیر واز افکار واند یشه های نوین بدور مانده‌اند.

باکمال تأسف باید اذعان کرد که در کشور ما آزادی مطبو عات و قلم درتمام دوران تاریخ مملکت، بجز جر قه های کو چك و کـم دو ا می دریکی دودوره کو تاه ، دیگر عمـلا وجود نداشته است. ار تجاع‌فئودالی به همکاری استعمار وامپر یا لیزم پیو سته تلاش کرده است که جلو پخش و اشاعهٔ افکـار متر قـی ووطنپر ستا نه را بگیرد و آزادی‌قلم ومطبو عات راازاصلابر سمیت‌نشناسد. هم‌اکنون که‌درمادهٔ ۳۱ قانون اساسی آزادی قلم و مطبو عات تضمین‌گردیده است ومشعر است که :

«آزادی فـکـر وبیان از تعـر ض مصون‌است. هر افغان حق دارد فکر خودرا بو سیلهٔ گفتار، نو شته،تصویر یا امثال آن مطابق به احکام قا نون اظها ر کـنـنـد . هر ا فغا ن حـق دا ردمطا بـق با حکام قا نـون به طبع ونشـر مطا لـب بـد و ن ارائه قبلی آن به مقا مات دو لـتی بپردازد.»

اما آیا میتوان معتقد شد که‌آزادی واقعی قلم و مطبو عات در کشو ر وجود و یا تضمینی دارد؟همه میدانند که‌دربرابر آزادی نسبی و محدود یکه در مورد مطبو عا ت مـو جود است ودرائر مبارزات سرسخت و طولانی مبارزین ملـی بـدست آمـده است وناشی از شرایط‌جبری زمان‌میباشد، چطور نقب گذاری میگردد و تمـا م عناصر ومحا فل ار تجاعی و هیأت حاکمه یکجا درفکر ایجاد تو طئه ها ودسایس تـازه بـتازه ئی ا ستند تایکبار دیگر رسماً و عملا همیـن حد بسیار اقل آزادی قلم ومطبوعات راکه‌آزآن نما یند گان صدیق و سرـ سپردهٔ خلق افـغـا نستان با تحمل دشواری ها ی فرا وان ا ستفا د ه مینما یند از بین بر دارندودرعوض روز نامه ها، جراید و نشـر ا ت مسموم کنندهٔ ضد مردمی را مو قـع دهند که بانشر و پخش دروغ ها ، مطالب ضد مصالح اخلاقی واجتماعی مردم، افکار و عقاید آنان را به جهت انحرافی بکشانند، اذهان مر دم را تخدیر وایشان را تحمیق نمایند.

بادرك این امـر کـه آزادی قلـم ومطبو عات اهمیت بسزائی در تنویر افکار مردم، بیداری شعور سیا سی وطبقاتـی خلق افـغا نستان، افشأ ماهیت ار تجاعی و ضد ملی طبقات حاکمه دارد، نیـر وی تـر قیخواه و طنپر ست (دمو کـراتیـك خلق افغانستان) برای تأمین آزادی واقعی قلم ومطبو عات درکشور بحیث حلقهٔ اساسی روز بمبا رزات دلیرانه خود ادامه میدهد .

چوب شکن

آنجا زپشت خانهٔ‌ملیونر خسیس ،
از مر کز فساد،
از آشیان ظلم،
آوا ز ضربه‌ها ی تبر میرسدبگوش.

* * *

نازم غرورچوب شکن را که خم نکرد :
گردن بجا جنی،
ازبهرنان مفت ،
بازور پنجه میکشد ازچوب‌خشك،نان.

شاید درین ترانه شو د قهرمان‌من،
کین پور کهسار،
این هستی نجیب،
چون‌من، نه پای بند شکو هست‌ونی جلال .

* * *

بوی کباب وعطر دلاویز دختران،
چون موج بعد موج،
تازد بسوی او ،
سو زد چوبرق‌خرمن صبرو قراروی .

اوهمچو کوه،سلی امواج پیشتاز،
بر گونه میخورد ،
زان می گزد لبان،
آرد فشار بر تبرو ضر بـه‌های‌خویش.

* * *

هر ضربه ایکه از شکن چوب‌میر سد :
دارد پیام تند،
ازبهر نسل‌نو،
غرنده تر زرعدو ستیز نده ترزبرق .

سلیمان لایق

(دلومړی مخ پاتی)

په افغانستان کی...

ځبیښـل کیدو . اوس نو لیونی‌رانه جوړه شویده . ځنی بی رحم او په ځان مغرور وگړی راته وایی: «کوم اولاد چه له پلارنه پاتی شی باید پـه پلار پسـی واستـول شـی ....» غریبگوټی میرمنی دا خبر ی‌وکړی ، ستونی یی و پر سیده ، او ښکی‌یی په‌مخ راماتی‌شوی او مخامځ روا نه شوه ...

دا ز مو ږ دهیـوا د دکار گرو او بزگرو ښځو دترخه ژوند دلکونو منظرونه یو داسی منظردی چه‌زموږ په ټولنه کی دبزگـرو او کـار گرو ښځو دسلگونـو کلونـو د اسا ر ت او بد مرغی تاریخ ښیی .

دی بد مرغو ښځو ته زموږدهیواد په اکثرو سیمو کی‌لا تر اوسه‌دمیرات حق نشته دی ، بلکه دوی پخپلـه دنارینه وو دمیرات یوه برخه ده .

دوی دگهو او خـارویو په څیر خرخیری، وهل‌کیږی ، سره‌بدلیږی او په پیسو او مال باندی دتبادلی یو جنس دی . دوی دخاوندپه‌ټاکلو کی له حـق نه محرومی دی .

له ټورو کیږدیو نه‌تر سمڅوپوری اوله کروندو نه تر کلیو پوری‌داسی سیمه نشته چه ددی ښځو دنامیندی، او محرومیت او مظلومیت فریا دو نه یی نه وی او ریدلی .

په حقیقت کی زموږ هیواد ددی بد مرغه میر منودغمجن ژوندنندارو عرصه ده .

داپه ظاهر کی آزادی بند یا نی ، باید واقعاً آزادی شی ، او تر هغو پوری چه په هیواد کی دقبیلوی او فیوډالی نـظام ریښی شـنی وی ، هیڅکله به له اوښکو ډکی ستر گـی وچی نشی او هیڅکله به ددی‌بدمرغو دسلگیو ځای خندی ونه نیسی .

(دوکتور انا هیتا)

(ددو هم مخ‌پاتی)

قهرمانان

ــ عزیزه نو ته‌څه غواړی ؟
ــ زه کـار غـواړم ، زما مـتی‌او منگولی ډیری پیاوړی دی او کولای شی زما گیډه مړه کړی .
ــ څنگه کار ؟
ــ داسی کار چه زه یی کو لا ی شم، لکه‌کاریزو هل، پخخه، لرگی‌ـ ماتول او نور کارونه !
ــ افسوس چه داسی کارونه ماته‌معلوم ندی .
ــ نو دا به څنگه شی ، ما پرون‌هم ډوډی نده خوړلی !
ــ آشنا ښه لاره داده چه له‌ماسره‌لاړشی ا و تر څو چه کار پیدا کوی له ماسره پاتی شی !
ــ نه نه ، دا کارنه کوم !
ــ آخر ولی ؟
ــ زما مفته ډوډی, تر ستو نی نـه تیریږی ، هسی نه چه دا می عا دت شی .

دایی وویل او را څخه روان شو. زه هلته هك پك ودریدم او تر هغو می پسی کتل تر څو دکوڅو په تاو‌ راتاوکی‌له نظره وووت. ډیری‌خبری چه باید ور سره کړی می وای‌ناویلی پاتی شوی . ډیر پښیمان وم چه ولی می ښه پوه نکړ ، خو دځپل ځیگا ن په پای کی پوه شوی وم چه ما دځپل هیواد حقیقی قهرما نان پیژند لـی دی .

(سپینتا)

پـرچـم

هر ه دو شنبه ځپر یږی

دامتیاز خاوند او مسؤول مدیر :
سلیمان لایق

آدرس:غوثی مارکیت.محمدجان‌ـ خان واټ
کابل ـ افغا نستان

دیوی گڼی‌بیه: ۲ر۵۰ ـ افغا نی

دولتی مطبعه

آسه هائی

در بارهٔ آزادیهای دموکراتیک

آزادی قلم و مطبوعات

حق آزادی قلم و مطبوعات متضمن آنست که افراد یا گروه هائی از جامعه بتوانند بااختیارات تام، بدون سانسور قبلی و بدون آنکه احدی متعرض ایشان گردد، افکار، عقاید و نظرات خود را در مسایل اجتماعی، علمی، سیاسی، اقتصادی، هنری و فرهنگی و غیره نوشته و آنها را جهت تنویر ذهنیت و بیداری شعور مردم انتشار دهند واز حقوق و آزادیهای آنان دفاع نمایند.

مطلوب از آزادی قلم و مطبوعات پخش عقاید و آراء بوسیلهٔ انواع نشرات است که طبع گردیده، درمیان مردم توزیع میشود ، از قبیل انتشار جراید، روزنامه ها، کتب، مجلات، رساله ها، اعلانات، کاریکاتورها ، تصاویر ، درامها ،فلم ها و غیره.

در جوامع طبقاتی حتی در کشورهای پیشرفته سرمایه داری غرب که خیلیها گزافه گوئیها وادعاهای مبنی بر آزادی کامل، همگانی و مطلق قلم و مطبوعات صورت میگیرد، در واقعیت امر بوسائل مختلفی دربرابر پخش اندیشه های نوین پیشرو عصرما ، مجلات، جراید ،رساله ها، کتب و سایر نشراتی که نمایندگی ازمنافع طبقات زحمتکش مینماید ـ موانعی ایجاد میگردد. اصلا آزادی کامل قلم ومطبوعات فقط برای طبقات استثمارگر این جوامع و نمایندههای ایشان بغرض حفظ و حراست منافع طبقات حاکمه موجود است . وسائل نشراتی و تبلیغاتی بطورعمده در اختیار آنانی قرار دارد که شب و روز مشغول بخش و اشاعه ایدئولوژی بورژوائی و نظرات تخدیر کننده استند. اکنون درکشورهای امپریالیستی وسائل نشراتی بطور روز افزون بدست بورژوازی بزرگ انحصارگر تمرکز اختیار مینماید .

طبیعی است در جوامعیکه عواید ملی عادلانه توزیع نگردد وثروتهای ملی در دست مشتی از اشخاص متمرکز باشد، آزادی مطبوعات برای همهٔ مردم مفهوم واقعی نمیتواند داشته باشد وبصورت کلی در خدمت ارتجاع قرار میگیرد. چه بوجود آوردن مؤسسات نشراتی مستلزم سرمایههای هنگفت است که ازیکطرف صاحبان دارائیهای بزرگ قدرت تمویل آنرا دارند واز جانب دیگر اینها استند که نویسندگان را اجیر خویش کرده و به خدمت میگمارند. ازینطریق مطبوعات را از راه خدمت بمصالح اجتماعی در تنگنای دفاع از منافع فردی وضد مصالح اجتماعی کشانیده، مردم را تحمیق مینمایند. بنابران علاوه بر تضییقات و فشارهای قانونی که در برابر نشرات دموکراتیک و مترقی وجود دارد، عامل دیگر تحدید و قید جسری اقتصادی است که مانع آن میگردد تا نمایندگان واقعی مردم، جریانات وگروه های ترقیخواه و طنپرست ومیهن ازحق آزادی قلم و مطبوعات استفاده نمایند.

ممکن است مدعی شد که احزاب، گروه ها و عناصر ترقیخواه درچنین کشور ها نیز ارگانهای نشراتی خویش را دارند و به نشرات میپردازند، اما باید متذکر شد اینگونه نشرات باامکانات محدودی که دراختیار دارند دربرابر مطبوعات ونشرات فوق العاده گسترده وپردامنه بورژوازی که از امتیازات امکانات و وسائل بسیار زیادی برخوردار است ، تقریبا بسیار ناچیز میباشد.

در قسمت هائی از جهان که اندیشه ها، افکار و علم و فلسفهٔ نوین برافکار وعلم وفلسفه کهنه پیروزی حاصل کرده است، برای اولین بار آزادی کامل مطبوعات وانتشارات به دست خلق ، از طریق حکومت خلقی، بر طبق منافع خلق ودفاع از حقوق اکثریت مطلق مردم تضمین گردید.

اصل آزادی قلم و مطبوعات یکی از ارکان عمدهٔ آزادی های دموکراتیک مردم بشمار میآید وبنا بر اهمیت آن بودکه اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر در مادهٔ نزدهم خود اشعار داشت که : «هرکس حق آزادی عقیده و بیان دارد وحق مذبور شامل آنست که ازداشتن عقایدخود بیم واضطراب نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار ودر اخذ وانتشار آن به تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزی آزاد باشد.»

درشرایط معاصر جهان آزادی مطبوعات و قلم مؤثر ترین وسیله مبادله اطلاعات و تامین ارتباط بین افراد چه در داخل یک کشوروچه در خارج از آن تشخیص گردیده است، حتی سازمان ملل متحد توصیه ها، فیصله ها و تصامیم زیادی را درین زمینه مرعی داشته است چنانچه درسال ۱۹۵۵ درشورای اقتصادی و اجتماعی این سازمان مصوباتی دربارهٔ خود داری حکومتها از

(ص ٤)

علیشیر نوایی شاعر بزرگ انساندوست

«تا توانستم خنجر بیداد را شکستم وبر زخم ستمدیدگان مرهم انتقام گذاشتم»

(نوایی)

یکی دوهفته قبل پنجصدو بیست وپنجمین سالگرهٔ تولد علیشیر نوایی شاعر و متفکر معروف شرق در تاشکند پایتخت ازبکستان شوروی بصورت بیسابقهٔ تجلیل گردید . درین مراسم نمایندگان و دانشمندان بیش از پنجاه کشور جهان ، بشمول افغانستان ، اشتراک ورزیده بودند . پرچم این مضمون را به همین مناسبت ، بخاطر بزرگداشت خاطرهٔ این شاعر انساندوست نشر مینماید.

کشور پر افتخار ما افغانستان در طی قرن ۱۵ و مخصوصا نیمهٔ دوم آن شاهد ترقیات و پیشرفتهای بی نظیری گردید . پرچمدار این نهضت علمی و هنری فرزند بزرگ خلق ، بنیانگذار ادبیات کلاسیک اوزبک ، شاعر ومتفکر عالیمقام شرق علیشیر نوایی بود . نوایی بتاریخ ۹ فبروری سال ۱۴۴۱ در شهر هرات در خانوادهٔ غیاث الدین کیچکینه (بهادر) که از نزدیکان دربار تیموریان هرات بود ،زاده شد ویکجا با شهزادگان تیموری بتحصیل پرداخت . نوایی درپرتو استعداد خلاق خویش برتمام جوانب علوم و فنون عصر خود تسلط پیداکرده ، چون دانشمندی متبحر ، شاعری چیره دست وسیاستمداری پرنبوغ عرض وجود کرد .

دربار هرات بدانش و ذکای سرشار وی که از عهدهٔ حل دشوارترین مسایل نیز بسادگی بدرمیشد، ضرورت مبرم داشت و مهمترین وظایف دولتی را بی دریغ دراختیار وی میگذاشت . او ضمن قبول کار های رسمی میخواست بیشتر بکارهای علمی و ادبی اشتغال ورزد و عمیقا آرزو داشت بزبان مادری خود آثار جاودانی بوجود آورد و ادبیات آنرا باوج تکامل برساند . بسابقهٔ همین احساس بود که در حدود ۳۴ اثر گرانبها درین زبان بوجود آورد و از آنجمله (خمسه) عالیترین شاهکار ادبیات کلاسیک اوزبک و یکی از آبده های جاودان ادبیات جهان بشمار میرود .

ادبیات از نظر نوایی محض وسیلهٔ افادهٔ زیبائیها، عواطف و احساسات نیست ، او اهمیت تربیوی معنوی ادبیات را برای خلق و افادهٔ بهترین مسایل حیاتی را توسط آن نیز عمیقا درک کرده بود .

نوایی در (حیرة الابرار) دفتر اول خمسه « بجستجوی انسان ایده آل میبراید و ترانه های انساندوستی را باشور و حرارت میسراید . مورخ دانشمند ،شاعرورمان نویس معروف اوزبکستان شوروی (آی بیک) در مورد قدرت شعری نوایی مینویسد: «خامهٔ افسونکار نوایی روی هر ـ موضوعی که در حرکت آید ، بدان روح می بخشد و رنگ میدهد . بقدرت افادهٔ وی از یخ شرارهٔ آتش می جهد ، حتی موضوعات غیرشاعرانه نیز در دست وی دارای محتوی آتشین میگردد . »

بعقیدهٔ بابر : « علیشیر انسان بی نظیری بود . تا بزبان ترکی شعر سروده اند ، هیچکس نتوانسته چون اوفراوان ونیکو بسراید ». نوایی سراسر فعالیت و ایجادیات خود را بخاطر مبارزه در راه سعادت انسان، رفاه و آسایش خلق ، جلو گیری از جنگهای داخلی فیودالی که پیوسته خرمن هستی خلقها را بباد میداد ، آبادی کشور و اعمار تاسیسات زراعتی ، مراکز علمی و هنری ، انکشاف وتعمیم دانش ، هنروادبیات وقف نموده و بحیث پیشاهنگ اندیشه های انسانپرورانهٔ عصر خویش ، رهبری و حمایت دانشمندان و هنر مندان آن دوره را بدوش گرفت .

احساس عشق آتشین نسبت به خلق انگیزهٔ نیرو مندی است که شاعر انساندوست مارا بقبول وظایف سنگین و دشوار سیاسی و اجتماعی و ایجاد آثار تربیوی ، هنری وادبی ارجمندی تشویق مینماید . ازلابلای اندیشه های تابناک و شاعرانهٔ او میتوان پی برد که نوایی خلق را بحیث نیروی اساسی میشناسد و معتقد است که باید دستگاه دولت برای تامین آسایش وآرامی خلقها مصروف باشد . اوکسانی را که از احساس رنج و بدبختی خلقها بدور اند ، انسان نمیشمارد . روی همین درک واحساس بودکه خود تاتوان داشت دست ستم و تطاول امرای خورد و بزرگ وقت را از گریبان مردم کوتاه

(ص ۳)

قهرمانان

دلوبی لاری له ایخ سره ، دووړی تاوده لمرته لکه غرناست و .د خام سړک دموټرونو دوړې لکه له غره نه ډیسرلی وریځی او ټپې ـ تری را چاپیر شوی وی .

زه لا ډیر نه وم ور نیږدی شوی چه دی لکه ډیر بکسیو لمبه گرځیدی پخپل ځای کی وډرید او ژورژور یی راته وکتل . اوږه ونه ، اوږدی ځنی ، ارته ټټره ،څیری وروځی او توری غټی سترگی یی آشنا راته بسکاریدی خو ومی نه پیژانده .

ده ژدرو خپلی یی خاورو پو ښلی وی او ډیریرو پوندو چاودی پی له ورایه ښکاریدی . دلستو پو ځنگلیـی سوری او د کمیسه غاړه یی خیر وخوړلی وه ،پو زوړ خادرپی په ټینه وزه پروت واوله شانه یی ښکته ځمکی ته ځوړند شوی و . به څو پرتاکه کی یی خو خایه تور او شنه پیوندونه لگیدلی اوپا یغلیی ترانگی ترانگی په څپلیو راپرتی وی . ماته څیرو او ځنگه چه ورنیږدی شوم، سلام یی را وا چاوه ، دسلام څواب می ورکړ ،نوک می ونیو او پوښتنه می ځنی وکړه : ماته خو آشنا ښکاریږی !

ـ نه آشنا به دی نه یم ، زه لـه ډیره لری ځایه ښار ته راغلی یم .

غلی شوم او تری وخو ځیدم. دده په څیر خلک ډیر دی چه دښار پـه کوڅوکی را گرزی او درویزه کوی ، دی به هم دغسی یوشی وی. پری یی ږده ، څه خپله لاره کوه .څوگامه لا وړاندی نه وم تللی چه کاته مـی نا بلد مسافر په ما پسی را رهی دی، شکمن شوم چه څه مطلب به لری . مخ می و رووا ړاوه ، پو ښتنه مـی وکړه :

له ما سره خو به دی څه کـا رنه وی ؟

ـ شته می .

کاته می چه څه ویل غواړی او ښایی سوال به کوی خو ښار میری او له خولی یی نه را باسی، نو مخ می ور واړاوه :

مه شرمیږه ، څه دی ویل ؟

ـ خرڅی نلرم ، وږی یم !

جیب ته می لاس یو وړ، د لسورو پیو کاغذ می راو یو ست اوورته ومی نیو . دی په بریتو کی مسکی شو او دنغی سر یی وښوراوه ،بیایی په مغروره لهجه وویل :

ماتر اوسه پو ری ددرویزی ډوډی نده خوړلی او اوس یی هم نه خورم . دنا آشنا مسافر خبری لکه بریښنا زما په پلوکی وشغلیدی . غوږونه می خیره شول او سترگو می پرقوهل. دغرو انسان می په دماغ کی دومره سترشوچه دپلولویانو ځای یی زما په مغزوکی ډک کړ. هر څه می په نظر کی بل شان شول ، خپل ځان مـی ډیر کوچنی ولیدا وسخت وشرمیدم. له خپل عمل نه پښیمان شوی وم خونه پوهیدم چه څه وکړم. پو ښتنه می وکړه :

(ص٤ مخ)

از (ص اول)

نگاهی به قانون پوهنتونها

نیست ، زیرا بخش آگاه جوانان و محصلان در قبال مسایل ملی ازقبیل عقب ماندگی قرون وسطائی کشور، وجود فقر ، بیماری ، بیسوادی ، ظلم و ستمگری، نهضت رهائی بخش بی علاقه مانده نمیتوانند و اینها همه محرکاتی استندکه جوانان ومحصلان ومتعلمان لیسه های کشور را (کسی بخواهد یا نخواهد) بحرکت وجنبش وامیدارد. البته این خصیصه مخصوص جوانان و محصلان کشور ما نیست، بلکه جریانیست عمومی در سرتاسر جهان .

هیات حاکمه کشور باید با توجه به تجربه جهان تشخیص دهد که عدم آرامش محصلان کشور کار یک «اقلیت ناچیز چپی» نیست ، بلکه جنبش و ناآرامی محصلان از ماهیت نظام اجتماعی ـ اقتصادی و سیاسی وفرهنگی خود جامعه عقب مانده وطن ماسر چشمه می گیرد . لذا نباید معلول را بجای علت جازد . وهمچنان نباید بچنان اعمال ناشیانه ئی دست زد که شرایط را بیشتر اختناق آور ساخت و بعد مسوولیت (!) را به عهده نیرو های صدیق ملی ، وطنپرست و ترقیخواه دموکراتیک جامعه وجوانان و محصلان وطنپرست وبادرد کشور انداخت .

بعقیدهٔ ما قانون موجود پوهنتون که پر ازتناقضات وضد آزادیهای مصرح در قانون اساسی است، از آن پدیده هائی بشمار میرود که بیشتر باعث تشدید اوضاع میگردد و نیاز مندیهای علمی ، مادی ومعنوی محصلان و کارکنان پوهنتون و «توسعه علم وفن » را در کشورتامین کرده نمیتواند . زیرا همین اکنون افکار عمومی استادان و محصلان صدای اعتراض خودرا بالا کرده‌اند. به نظرما رفتاری که بحکم قانون پوهنتون بوسیلهٔ سردمداران ارتجاع دربرابر استادان و محصلان پوهنتون (مرکز علم و دانش افغانستان) صورت می پذیرد ، نمیتواند مورد تشویش عمومی قرار نگیرد .

نکات عمده مورد تشویش و انتقاد شدید در قانون پوهنتون بطور کلی قرار آتی است ، که باید جداً مورد تعدیل قرار گیرد :

اول : قانون پوهنتون فاقد روحیهٔ دموکراتیک و خلاف آزادیهای مصرح در قانون اساسی وضد آزادی انتخاب مقامات علمی ، ازطرف خود استادان پوهنتون می باشد . باین معنی که پوهنتون یعنی مرکز علم و دانش که باید از آزادی کامل علم و دانش برخوردار باشد ، بعد ازین بازیچهٔ تمایلات ارتجاعی حکومت ها ، که طبعاً ماهیت سیاسی وحزبی خواهند داشت قرار میگیرد . یعنی ادارهٔ «شورای عالی پوهنتون» که در دست حکومت هاست (طبق مادهٔ دوم و مواد پنجم تادوازدهم فصل دوم که همه پر از تناقضات و تحدید آزادی های علم و دانش محیط پوهنتون و ابتکار علمی استادان مـی باشد) بر سر نوشت پوهنتون حکمروائی خواهد کرد . باین معنی که بر حسب (فقرهٔ یک مادهٔ هفتم) باتغییر هر حکومت در « خط مشی عمومی پوهنتون » تجدید نظر بعمل آمده میتوانـد و (علی عذالقیاس) .

نکته دیگری که بطور کلی ضد سنن عمومی پوهنتونهای جهان بشمار میرود ، همانا انتصابی بودن رئیس پوهنتون وروسا و معاونین پوهنځی ـ ها و سایر مقامات پوهنتون است (بحث بالای انتصاب خوب و خراب اشخاص نیست. بحث بالای پرنسیپ است) که طبق قانون پوهنتون ها حقوق معموله و تعاملی استادان را ازلحاظ حق انتخاب کردن و انتخاب شدن بمقامات علمی و اداری پوهنتون وپوهنځی ها از میان میبرد .

شگفت انگیزتر اینکه عملا تمام تصامیم شورای علمی پوهنتون (فصل سوم) مورد تهدید وویتوی (حق رد) شورای عالی پوهنتون که تحت نفوذ حکومت است قرار دارد.

لذا طبق این قانون ، شورای علمی پوهنتون جزجنبهٔ تشریفاتی دیگر دارای صلاحیت های اساسی ومؤثر نمیباشد ، در حالیکه این وضع صریحا خلاف موقعیت آزاد علمی و پرستیژ شخصیتهای علمی کادر پوهنتونها در جهان بشمار میرود و در عمل مانع رشد آزاد و خلاق علم وفن و فرهنگ در جامعه میگردد .

دوم : بطور کلی قید و بندهائی درقانون پوهنتون بصورت آشکار وظریفانه گنجانیده شده است کـه واضحاً متناقض با پیشرفت وتوسعهٔ آزادی علم و فن و فرهنگ شگوفان پیشرو در محیط پوهنتون وبالنتیجه در کشور میگردد ... باین معنی که قانون پوهنتونهـا خصلت دورهٔ اسکولاستیک اروپا را میرساند .

سوم : طبق مفهوم مادهٔ چهارم « پوهنتون محیطی است علمی تحریکات سیاسی و حزبی در ساحهٔ پوهنتون ممنوع است » . هر گونه علایق و روابط تقریباً ده هزاراستاد، محصل ، مامور ، کارگر و دیگر کارکنان ساحهٔ پوهنتونهای کشوراز حیات سیاسی و حزبی قطع گردیده است .

ما روی این ماده اندکی مکث میکنیم و باساس دلایل ذیل ، آنرا نه تنها ناقض آزادیهای مصرح در قانون اساسی (فصل سوم حقوق ووظایف اساسی مردم) میدانیم، بلکه حتی ناقض مادهٔ اول و مادهٔ سی و پنجم خود قانون پوهنتون ها (که ماهیتا مورد انتقاد شدید ماست) می باشد .

طبق این ماده پوهنتون محیط علمی اعلان شده است . سوال در این ـ است که آیا سیاست و حزب در جوکات علم داخل نیست ؟ بدین ـ ترتیب هیات حاکمه کشور اصطلاح علم سیاست رابرسمیت نمی‌شناسد ولی باید برای آقایان اعلان داشت که حقیقت سرسخت است. سیاست بمشابه علم وفن است ، انکار ازآن سرخود را باسنگ خارا کوبیدن است .

شگفت انگیزتر از همه توجه بحل این سوال است که : منظور هیات حاکمه از استعمال کلمات «تحریکات سیاسی و حزبی» چیست ؟ بلی تمام مطلب درین کلمات نهفته است ، تمام شتابزدگی در گرفتن فرمان تقنینی و انتظار نکشیدن برای اجلاس شوری و عجولانه موضوعرا « امر عاجل » تلقی کردن ، همه در همین چند کلمه مضمر است (!)

ماتعجب میکنیم کـه این کـدام مقیاس «معجزه آسا» و کدام قاضی «ولایت مآب» خواهد بود که بتواند فرق میان «تحریکات سیاسی وحزبی» و «فهم ارزشهای ... ملی وسیاسی برای خدمت بجامعهٔ افغانی وبشری ـ مادهٔ اول » و «مباحثات سیاسی ـ مادهٔ سی و چهارم » را تشخیص دهد. آیا کلمهٔ «تحریکات» از آن کلماتی نیست که رژیم های استعماری در کشور های تحت استعمار بکـار میبرند ، تا ذریعهٔ این کلمـهٔ « قانونی (!) » مردم را بخاک و خون بکشند ؟ صرف یک سوال است ، برما ببخشند (!)

خوب ! آقایان بما جواب دهند که کدام مقام قضاوت میکند که آقایان وزرای معارف ، مالیه و پلان کـه اعضای حکومت اند ، خود شان دست به «تحریکات سیاسی و حزبـی » نمی زنند . بدین ترتیب گویا آنان در نظر دارند که طبق روحیهٔ قانون پوهنتون ها باید این سه وزیرمذکور برای همیشه اعضای غیر حزبـی حکومت باشند . خنده آور است (!)

ازروحیهٔ قانون پوهنتونها وهمچنان در عمل پیداست که تنها «تحریکات سیاسی و حزبی » برای نیرو های حاکمه و قدرتهای ارتجاعی که هـم اکنون عملا در فعالیت اند مجازاست، نه برای نیرو های صدیق ملی ، وطنپرست ، دموکراتیک وترقیخواه.

(ص ۳)

ضرورت تاسیس شرکتهای تعاونی

تولید ومصرف

توجه کنید ! ساده صحبت میکنیم. در قیمت اجناس ومواد ضروری (گندم، روغن، گوشت، زغال، چوب، سبزیجات ، صابون، نمک، بوت ، پیراهن ، کرتی وغیره) که بـرای رفع احتیاجات روزمرهٔ خود خریداری مینمائیم ، دو عامل وواسطه عمـده وآشکار موثر است .

واسطهٔ اول : عبارت از شخصی است که برای تولید این اجناس ومواد مورد ضرورت روزمره مردم سرمایه ـ گذاری میکند .

واسطهٔ دوم : عبارت از شخصی است که این اموال ومواد را ازتولید کننده می خرد و باره میفروشد. باید در نظر داشت که شاید این خرید وفروش تا رسیدن مواد بدسـت مصرف کنندهٔ ، بچندین دست صورت گیرد ، که هریک از ایـن واسطه ها «تاجر» نام دارد .

نتیجه این جریان خرید وفروش آن است که اشیای مورد مصرف، به بهای چندین برابر قیمت تمام شد ، بدست مردم میرسد ، یعنی پیش از اینکه جنس بدست مصرف کننده برسد، به چندین دست میگردد وهر یک ازین دستها یا واسطه ها یا تاجران بر قیمت آن می افزایند .

سوال اساسی در اینجاست که آیا میتوان باین واسطه ها خاتمه داد، یـا اقـلا واسطه ها را کم کرد تا اشیای مورد مصرف روز مره مردم بقیمت ارزانتر بدست آید؟ بلی! تجربه کشور های دیگر نشان میدهد کـه اینکار امکان پذیر است وبـرای خودش راه حلی دارد .

یکی از راهها این است :

مثلا، اگرگروهی از مصرف کننده (کارگران، ماموران پائین رتبـه وغیره) باهم متحد شوند وهریک از آنان سهم کوچکی بگذارند شرکتی تاسیس نمایند وعده ئی از کارگران آگاه وماموران را بـرای اداره آن انتخاب کنند ، میتوانند یا مستقیما به تولیداشیای ضروری اقدام نمایند ویا اینکه اشیای مورد احتیاج خودرا از تولید کنندهٔ اولی بخرند وبدون اخذ سود تجاری به کارگران وماموران سهمدار خود بفروشند . بدین ترتیب میتوان لااقل منافع یکان واستثماری اینهمه واسطه های متعدد تجاری را که باعث گرانی قیمتهای اشیای ضروری می شوند، ازمیان برداشت.

این نوع شرکتها را شرکتهای تعاونی مصرف ویا شرکتهـای کوپراتیف مینامند .

البته در شرایط موجود کشور تاسیس شرکتهای تولیدی دشوار است وسرمایه زیادی را ایجاب میکند، ولی کارگران وماموران میتوانند در قدم اول، دست بـه تاسیس شرکت های تعاونی مصرف میزنند. شرکت تعاونی مصرف بـا یـد از ضروری ترین ما یحتاج مردم آغاز کند .

بطور مثال: شرکت تعاونی میتواند که گندم، گوشت، سبزیجات، چوب، زغال وغیره را مستقیما از دهقانان ، مالداران وچوب شکنان از مراکز اولی تولید خریداری کند وبوسیله مغازه های مربوط ، بـه قیمت ارزان بدسترس اعضای شرکت بگذارد .

تاسیس شرکتهای تعاونی نه تنها به نفع شرکاء تمام می شود ، بلکه به تدریج موجب پائین آمدن قیمتها در بازار نیز میگردد وباین ترتیب تعمیم شرکتهای تعاونی میان کارگران ، دهقانان وماموران و سایر طبقات وصنوف، تاثیر کلی وعمومی در جامعه ایجاد خواهد کرد .

در خاتمه باید متذکر شد که یک عدهٔ محدود کوپراتیف های موجود در کشور ، هیچگونه سودی به نفع طبقات زحمت کش ندارد وبیشتر ـ وسیله اقتناع حس سود جوئی صاحبان مال وزمین وسرمایه ویک عـده بیروکراتهای رشوه ستان می باشند.

شرکتهای تعاونی (کوپراتیف‌ها) کـه ما طرح مینمائیم روی دو اصـل ذیل استوار است .

۱ـ هر سهمی که اعضا درشرکت تعاونی میگذارند باید بدون سود وربح باشد واز نفع آن باید بهمان تفاوت قیمت اکتفا شود ، که ازقیمت ارزان اجناس مورد ضرورت، نسبت به نرخ بازار بدست می آید .

۲ـ تمام اعضای شرکت بدون درنظر گرفتن تعداد سهم بایـد بایکدیگر برابر باشند ودر امور مربوط به شرکت بیش از یک رای نداشته باشند .

بارق شفیعی

از (ص ۲)

علیشیر نوایی ...

ساخت و در برابر نیرو مند ترین قدرتهائی که دیگران حتی یارای دم زدن رامقابل آنان نداشتند ، برای دفاع ازحقوق مردمان، دلیرانه فریاد خشمناک اعتراض رابلند نمود : « اگر سوزن شکستهٔ خلق را هم به یغما ببری ، چون خنجر الماسی بر جگرت خواهد خلید .. اینکه باندوختن ثروت کسب قدرت کرده ای ، چرا بیباکانه درراه بیداد وستم گام بر میداری ؟ .. این قصر که برای عیش ونوش برپاداشته‌ای باخون خلق رنگ آمیزی شده وپرده هایش را از رشته جان آنان بافته‌ای، این دروگوهری که بر سایبان آن میدرخشد ، متعلق بمردم است .. تو که شبها به فسق وفجورمشغولی، روزها جز اعمال ظلم و ستم کاری نداری ، آخر تاکی این بیداد وفساد دوام خواهد داشت ؟»

یکی از مظاهر زندهٔ عشق آتشین نوایی بخلق اینست که او قهرمانان یکتعداد زیاد داستانهای خود را از طبقات مظلوم و رنجبر همان عصر انتخاب نموده ، شرایط دشوار و طاقت فرسای زندگی انانرا استادانه تمثیل نموده است .

در روز گار نوایی تمام امـرا و منسوبین حکومت فیودال بارسنگینی بردوش خلق بودند . وزرا ، بیک‌ها، قضات و دیگران هر یک با استفاده از موقعیت خود اندیشه ئـی جز گرد آوردن ثروت و تامین وسایل عیش و نوش نداشتند . بیک هـا (امرا) بگفتهٔ نوایی تنها به آراستن چینهای خود بازیورات گرانبها قناعت نداشتند ، بلکه حتی میخواستند نعلین کفشهای خود را نیز از طلا بسازند.

نوایی به انحطاط معنوی و اخلاقی طبقهٔ حاکمه و شیوع فساد در زندگی آنان عمیقا پی برده بود و خـوب میدانست که این عناصر طفیلی موانع عمدهٔ ترقی و انکشاف مملکت اند ، بنابرآن بحیث یکی از ارکان دولت نه تنها در برابر زورآوران چون سدی بپا استاده شد واز خلق ستمدیده پاسبانی کرد ، بلکه درسراسرحیات خویش چون شاعری حقیقت دوست وحقیقت پرست از واقعیت هـای زندگی زورآوران پرده برداشت وقیافه‌های منحوس آنان رامجسم ساخت :

«ظالم وعادل نه یکسانند درتعمیرملک خوک دیگردرشیارملک و دهقان دیگر است »

« ازقصیدهٔ تحفة الافکارنوایی »

سر انجام نوایی بعد از کسـب افتخارات بزرگئ که برای همیشه در پهلوی نام وی ثبت تاریخ خواهدبود در سال ۱۰۵۱ زندگی را پدرود گفت.

بدین ترتیب علیشیر نوایی ستارهٔ درخشان قرن ۱۵ این سرزمین دانش وفرهنگ ، دوست صادق خلـق ، بنیانگذار ادبیات کلاسیک اوزبک با خدمات بزرگ و فراموش ناشدنی خویش در عمران و آبادی کشورما ، در تعمیم وانکشاف علوم و فنون ، دفاع از حقوق خلقها وایجادشاهکار ـ های ادبی خویش (که به تائید نوایی شناسان جهان جزء لاینفک گنجینه های ادبی جهان محسوب میشود) شائستهٔ آنست تا همه جانبه برای خلقهای افغانستان نیز معرفی گردد و در نشر و پخش آثار گرانبهای وی توجه جدی و عمیق مبذول شود .

شرعی جوزجانی

پیوست بگذشته

اقتصادی تعریفونه اواصطلاحات

ماخذ : دعلم اقتصاد رساله

پښتو: ....

ترخو پوری د تو لید منا سبات دمؤلدو نیرو گانو لـه وضع سره بالکل انطباق (سمون) پیدا نکړی دمؤ لدو نیرو گانو پوره وده میسره نده، مؤلدی نیرو گا نی که چه دو دی او تکامل معینی در جی ته و رسیږی خامخاد تو لید دمناسباتو له چوکاټ سره نکروهی او په نتیجه کی له دی مناسباتوسره تضادپیداکوی. پدی توکه د تو لید مو جود منا سبات چه دمعین اقتصادی جو ړ ښت (ساخت) دپیداکیـد و په سر کی دمؤ لـدو نیرو گانو دتکامل اوودی و سیله وه پدی مر حله کی د هغو ی د رشد او تکامل ما نع او عا ئق گر زی .

په همدی و جه و راندی یاوروسته مو جود تو لیدی منا سبات با ید خپل ځای نو یو تو لیدی مناسباتو ته چه دمؤ لدو نیرو گانو د تکامل لـه سطحی سره سمون خوری پریږدی.

نو یو تو لیدی منا سبا تـو تـه دگذار (ور تیریدو) مادی شرا ئط زاړه ا جتما عی جو ړښت (ساخت) دننه شته کیږی اووده کوی.

نوی تو لیدی روا بط لـه خپلو پیدا کیدو سره سم هغه موا نع چه دمؤ لدو نیرو گا نو مخ ته پرا ته دی لری کوی او پهٔ دی تو گه د هغو ی د کړ ندی ودی او تکامل امکان مینځ ته راولی .

دری: ....

تاهنگامیکه مناسبات تولید کاملا باوضع نیرو های مولد انطباق نیافته است ، رشد کامل نیرو های مولد میسر نیست . نیرو های مولـد هنگامی که بدرجهٔ معینی از رشد و تکامل رسیدند ناچار با چهار چوب مناسبات تولید بر خورد پیدا میکنند وبالنتیجه با این مناسبات در تضاد قرار میگیرند . بدینطریق مناسبات تولید موجود که در بدو پیدایش ساخت اقتصادی معین وسیلهٔ تکامل ورشد نیرو های مولد بوده است ، درین مرحله مانع و عایق رشد و تکامل آنها میگردد .

بهمین جهت دیر یا زود مناسبات تولید موجود باید جای خودرا بـه مناسبات تولید تازه ئی که باسطح تکامل نیرو های مولد تطبیق نماید بدهند .

شرایط مادی گذار بمناسبـات تولید تازه در درون ساخت اجتماعی فرتوت بوجود میآید و رشد میکند. روابط تولید جدید با پیدایش خـود موانعی را که در سرراه نیرو های مولد است بر میدارند و بدینطریق امکان رشد و تکامل سریع آنها را فراهم میکنند .

* * *

دټو لنی دو دی او تکامل اقتصادی قانون :

دتو لیدد منا سبا تو اود مؤلدو نیرو گا نو دخصلت تر مینځ دتطابق ضرورت د ټو لنی دودی ا وتکامل اقتصادی قانون دی . دا قا نون نه یوازی دمتر قی اقتصاد د علم پا یه ده بلکه دنوی ټو لنی پیژنـد نـی اود تاریخی ما تر یالیزم د تیو ری یوه اسا سی مبنا شمیرل کیږی .

پداسی ټو لنه کی چه په خصوصی مالکیت او له یوه انسانه د بـل انسا ن پر ا ستثمار مبتنی ده هغه تضادو نه چه مولدو نیرو گانو اود تو لیدد منا سبا تو تر مینځ هست کیږی ، دطبقاتی مبارزاتو په وسیله تبارز کو ی . پدی صورت کبنی گذار (ور تیرید ل) له زا ړه شکل نه نو ی ته دا جتما عی ا نقلاب په و سیله سر ته رسیږی .

قانون اقتصادی رشد و تکامـل جامعه :

ضرورت تطابق بین مناسبات تولید و خصلت نیرو های مولـد قانون اقتصادی رشد و تکامل جامعه است . این قانون نه تنها پایهٔ علم اقتصاد مترقی است بلکه یکی از مبانی جامعهٔ شناسی نوین و تئوری ماتریالیزم تاریخی بشمار میرود .

در جامعه ئی که مبتنی بر مالکیت خصوصی و استثمار انسان ازانسان دیگر است تضاد هائی که بیـن نیرو های مولد و مناسبات تولیـد بوجود میآید بوسیلهٔ مبارزات طبقاتی بارز میگردد .

درینصورت گذار از شکل کهنه بشکل نو بوسیلهٔ یک انقلاب اجتماعی انجام میگیرد .

* * *

داقتصاد دعلم تا ریخی جنبه :

له پور تنیو مقدما تو نه دا سی نتیجه لاس ته را ځی چه د تولیدطرز په ټولو تاریخی دور و کی یو راز ندی او اجتماعی ساختمان پرله پسی په حرکت او تغییر کی دی . په همدی و جه ؛ اقتصاد هغه علم دی چه مادی تو لید په معینو ا جتما عـی او تا ریخی شکلونو کی ترمطالعی اوبحث لاندی نیسی او د تولید د مختلفو طرزونو لپاره مخصوص ا قتصادی قوا نین بیانوی.

جنبهٔ تا ریخی علـم اقتصاد :

از مقدمات فوق چنین نتیجه میشود که طرز تولیددرهمه ادوار تاریخی یکسان نیست وساختمان اجتما عی پیوسته در حر کت و تغییر است. بهمین، سبب اقتصاد علمیست که تولید مادی رادراشکال اجتماعی وتاریخی معین مورد مطالعه وبحث قـرار میدهـد و قوانین اقتصـادی مخصوص به طرزهای مختلفه تولید را بیا ن می کند .

* * *

اقتصادی قـوا نیـن: اقتصا دی قوا نین د پدیدو ذات اواقتصا دی عملیی، دعلیت او معلو لیت اند رونی رابطه او هغه متقابل مربوطیت چه ددوی تر مینځ شته دی بیا نوی .

دا قتصادی ودی او تکامل قوا نین عینی قوا نین دی او دا څکه چه د مشخصو اقتصادی شرا یطو برمبنا اود ا نسان له ارادی نه مستقل مینځ ته را ځی او عمل کوی ، په همدی سبب انسان کو لی شی دا قوانین وپیژنی ، دهغوی څر نگو ا لی تـر مطا لعی لاندی راو لی اود ټو لنی په گټه له هغوی نه ا ستفاده و کړی . مگرددی قوا نینو په لغو کو لو اود اقتصادی قوا نینو په هستو لوقادر ندی .

قوانین اقتصادی: قوا نین اقتصادی ذات پدیده ها وپروسه‌های اقتصادی، رابطهٔ درو نی علـت ومعلو لـی ووابستگی متقا بلی را کـه بیـن آنها ست بیان می کند .

قوا نین رشد و تکامل اقتصاد ی قوانین عینی ا ستند ، زیرا برمبنای شرا یط ا قتصادی مشخص ومستقل ازا رادهٔ انسا نها بو جود می آیند وعمل می کنند . بهمین سبب انسان میتواند این قوا نین را بشنا سد ، چگو نگی آنها را مورد مطا لعه قرار داده، بنفع جامعه از آنهـا ا ستفادهٔ نما ید . ولی قادر بلغو این قوا نین یا آ فرینش قـوا نیـن ا قتصادی نیست .

از (ص ۲)

نگـاهی بـه قانون پوهنتونها

صاف و ساده اینکه: بـه عقیده ما این مطلب « تحریکات سیاسی و حزبی » ماهیت قانونی درست ندارد وبهانه‌ئی برای توجیهات وتفسیرات نادرست ذهنی محافل حاکمه ارتجاعی میدهد و همیشه یکعده استادان ، محصلان ، ماموران و کارکنان ساحهٔ پوهنتون را مورد اتهامات غلـط قرار میدهد و در نتیجه باعث اخراج ومحروم ساختن آنان از حقوق علمی وتحصیلی و آزادیهای دموکراتیک میگردد .

تذکراتی چندراجع بقانون پوهنتونها دلیل آن شده نمیتواند که دیگرمفردات قانون مذکور (بخصوص قسمـت نارسای هدف اساسی پوهنتون و محدودیتهای انجمن محصلان که در آینده برآن روشنی خواهیم افکند) صحت دارد . قانون پوهنتونها درست داستان شاگرد و استادی را بخاطر میآورد که : شاگرد انشا نامه‌ئی به استاد تقدیم کرد تا آنرا تصحیح کند . وقتی استاد آنرا مطالعه کرد برسطر اول انگشت گذاشت و تا سطر اخیر انگشت خودرا لغزاند و به شاگرد گفت : همه غلط ، املا غلط ، انشاء غلط ، مفهوم غلط ، معنی غلط !

آقایان برافروخته نشوید ! توجه کنید . نمونه کوچکی از افاده نا ـ درست که از تبعیض نمایندگی میکند تقدیم مینمائیم : در فصل هفتم قانون پوهنتونها عنوان میدهید « محصلان پوهنتون » . ولی در متن مادهٔ سی و چهارم و سی و پنجم مینویسید : «محصلین» . ازلحاظ مفهوم «محصلین» تنها پسران محصل رامیرساند، نه دختران محصل را !

در خاتمه بصراحت اعلان میگردد که باید قانون پوهنتونها در شوری مورد مطالعه و تجدید نظر جدی قرار گیرد و باید بر مبنای روحیـه دموکراسی و طبق « مقتضیات عصر براساس واقعیات تاریخ و فرهنگ ملی» و بر اساس فرهنگ مترقـی وعلم وفن شگوفان و نوین جهـان ورفع نیاز مندیهای استادان ومحصلان وطن تعدیل ووضع گردد . این خواست جدی استادان ، محصلان و جوانان کشور است .

در فرجام سخن بـاید خاطر نشان ساخت که :

در اوضاع و احوال کنونی ، نسبت به هر زمان دیگر اتحاد وهمبستگی تمام محصلان کشور یک امر حیاتی و ضروری به‌شمارمی‌رود . نفاق و تفرقه اینکه میان محصلان پوهنتون در جریان است ما را بر آن میدارد کـه از همه محصلان وطنپرست و آزادیخـواه و بخصوص فعـالین محصلان افغانی بار دیگر طلب نمایم کـه برای دفاع از حقوق صنفی و آزادیهای دموکراتیک خویش باید باخونسردی وواقع بینانه بر مبنای اتحاد عمل بر خورد کنند . پرچم اعتبـار و حیثیت نهضت محصلان افغانی را همچنان سر بلند نگهدارند وبه هیچگونه تفرقه اندازی در میان خود به هر بهانهٔ که باشد اجـازه ندهند. بایـد در نظر داشت کـه سیاست نیروهای ارتجاعی ـ سیاست تشدید نفاق وفتنه انگیـزی میـان محصلان است . اصـول اتـحاد میطلـبد کـه بـایـد محصلان شریف ووطن پرست افغانستان بعناصر فتنه انگیز ، تفرقه افگن که هدفی جزاز بین بردن اتحاد نیروهای مترقی و آزادیخواه ندارند والبه تیز مبارزات شان همیشه علیه عناصر ملی و ترقیخواه دموکراتیک و وطن پرست بوده ،دربین خودراه ندهند وفریب شعار های دروغیـن آنـها را نخورند .

باید خاطر نشان ساخت که تفرقه اندازی میان محصلان به هر بهانه وزیر نام هر ایدئولوژئی که باشـد به نفع ارتجاع است و خود یک عمل ارتجاعی میباشد .

تجربه تلخ نشان داد که ارتجاع تاچه اندازه از اتحاد و وحدت عمل محصلان در هراس است وچگونه وبه چـه وسایل مختلـف نـفاق و تفرقه را میان آنها ایجاد می کند .

دیگر ضرورت هرچه قاطعتر حکم می نماید که محصلان وطن پرست و آزادی خواه کشور دست اتحـاد باهم داده ، باستناد مادهٔ ۳۲ قانون اساسی و حتی باستناد باصطلاح «قانون پوهنتون هـا» سازمـان مبارزه صنفی خویش (اتحـادیـه محصلان) را تشکیل دهند و بدین وسیله میتوانـنـد میتنگ هـا ، کنفرانسها و دیمونستراسیون ها تبادل نظرها،مباحثات علمی، اجتماعی وسیاسی خویش را بخاطر دفاع از حقوق صنفی و آزادیهای دموکراتیک استقلال پوهنتون و آزادی علـم و دانش وتدریس، بروی نظم ، صمیمیت رفاقت واتحاد عمل بر قرار سازند .

در راه تشکیل اتحادیه محصـلان ، در تحت پرچم اتحـاد ، مبارزه و پیروزی به پیش !